

Natura 2000-handleplan 2016–2021

Store vandskel, Rørbæk Sø, Tinnets Krat og Holtum Ådal øvre del

Natura 2000-område nr. 76

Habitatområde H65 og H235

Titel: Store Vandskel, Rørbæk Sø, Tinnet Krat og Holtum Ådal øvre del
Udgiver: Hedensted Kommune, Ikast-Brande Kommune, Vejle Kommune
År: 2016
Kort: © Vejle Kommune

Må citeres med kildeangivelse.

Indholdsfortegnelse

Resumé	4
Baggrund	5
Redegørelse for gennemførelse af seneste handleplan.....	7
Behov for indsatser.....	9
Indsatser fordelt på aktør.....	10
Prioritering af den forventede indsats	11
Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse	12
Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner	13
Bilag 2: Indsatsprogram	15
Bilag 3: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag	16
Bilag 4: Kortbilag.....	18

Resumé

Handleplanen for Store Vandskel, Rørbæk Sø, Tinnet Krat og Holtum Ådal øvre del beskriver den indsats, der skal igangsættes i Natura 2000-området inden udgangen af 2021.

Dette Natura 2000-område er specielt udpeget på grundlag af en væsentlig tilstedeværelse af rigkær, kildevæld, tør hede, surt overdrev, blank seglmos og odder. Målet med handleplanen er at bevare og fremme de naturtyper og arter, som området er udpeget for at beskytte. Der vil i særlig grad skulle ske en indsats for naturtyperne rigkær, våde og tørre heder, sure overdrev, tidvis våd eng, kildevæld, samt som levesteder for stor vandsalamander og damflagermus. Det prioriteres også at sikre sammenhængende vandløbsnatur uden spredningsmæssige spærringer for blandt andet bæklampret og odder.

Der er særlig opmærksomhed på at sikre de væsentlige arealer af naturtyperne tør hede og surt overdrev. Der skal også sikres en sammenhæng mellem forekomster af overdrev, hede og rigkær med henblik på at gøre arealerne mere robuste. Indsatsen i denne planperiode er derfor rettet mod en sammenbinding af spredte forekomster af overdrev, hede og rigkær samt pleje af hedearealerne i form af efterfølgende pleje eller periodevis rydning/skrælning/afbrænding.

Natura 2000-området består af to adskilte habitatområder, H65 og H235. Natura 2000-området har et areal på i alt 2389 ha. Heraf 2221 ha fra H65 Store Vandskel, Rørbæk Sø og Tinnet Krat og på 168 ha fra H235 Holtum Ådal, øvre del.

Indsatsen udføres af lodsejere i området og gennemføres i videst muligt omfang gennem frivillige aftaler. Der findes blandt andet en række tilskudsordninger, som kan søges gennem NaturErhvervstyrelsen.

Baggrund

Naturstyrelsen har udarbejdet Natura 2000-planer for de 252 udpegede beskyttelsesområder, som indgår i den danske del af det europæiske Natura 2000-netværk. Efter 1. juli 2016 er Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (SVANA) - nu Miljøstyrelsen - ansvarlig for de statslige Natura 2000-planer.

Natura 2000-planerne er baseret på en basisanalyse for det enkelte Natura 2000-område. Planerne beskriver målene for det enkelte beskyttelsesområde og fastlægger de indsatser, der skal ske inden for planperioden 2016–2021. Natura 2000-planerne og basisanalyserne kan ses på SVANAs hjemmeside www.svana.dk

Ud fra Natura 2000-planerne har kommunerne udarbejdet handleplaner, som skal medvirke til at gennemføre Natura 2000-planerne for de enkelte områder. Denne handleplan er udarbejdet i et samarbejde mellem af Hedensted Kommune, Ikast-Brande Kommune, Vejle Kommune samt Naturstyrelsen på grundlag af Natura 2000-plan for 76 Store Vandskel, Rørbæk Sø, Tinnets Krat og Holtum Ådal øvre del.

Natura 2000-området består af to adskilte habitatområder, H65 og H235. Natura 2000-området har et areal på i alt 2389 ha fordelt på 2221 ha fra H65 Store Vandskel, Rørbæk Sø og Tinnets Krat og på 168 ha fra H235 Holtum Ådal øvre del. I H65 er i alt 432 ha statsejet.

Hver kommune er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører kommunens geografiske område på land og kystnære områder. Planlægningen for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer varetages dog af SVANA og gennemføres hvert 12. år. Skovhandleplaner 2010-21 gælder således fortsat. Kommunerne og Naturstyrelsen er hver især ansvarlige for, at handleplanerne gennemføres inden udgangen af år 2021.

Offentlige lodsejere, som ejer arealer i Natura 2000-område, kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i egne drifts- og plejeplaner. Naturstyrelsen ønsker selv at udarbejde drifts- og plejeplaner for egne arealer, og resuméer af disse planer kan ses i bilag 1. Herudover indgår denne drifts- og plejeplanlægning for offentlige arealer kun i handleplanens tabel 6.

Den lovgivningsmæssige baggrund for handleplanerne findes i miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 1251 af 29. september 2016), bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (bekendtgørelse nr. 944 af 27. juni 2016) og bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning (bekendtgørelse nr. 946 af 27. juni 2016).

Den kommunale handleplan skal ifølge lovgivningen indeholde:

- En prioritering af kommunalbestyrelsens forventede forvaltningsindsats i planperioden på baggrund af en opgørelse af behovet for konkrete forvaltningstiltag
- De forventede initiativer, som kommunalbestyrelsen vil tage for at gennemføre Natura 2000-planen, herunder en plan for interessentinddragelse.
- En oversigt over fordelingen af indsatsten mellem kommunale myndigheder, Miljø- og Fødevarerministeriet og offentlige lodsejere.
- En redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er gennemført.

Handleplanen skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.

De kommunale handleplaner skal i samspil med vandplanlægningen realisere Natura 2000-planen, for så vidt angår vandbehov for de naturtyper, som er direkte afhængige af et vandøkosystem. Natura 2000-planens mål om forbedret vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande realiseres gennem indsatsen i vandplanlægningen, og skal ikke indgå i de kommunale Natura 2000-handleplaner.

Den kommunale Natura 2000-handleplan er som udgangspunkt omfattet af krav om miljøvurdering i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (lovbekendtgørelse nr. 1533 af 10. december 2015). For samtlige statslige Natura 2000-planer er der foretaget en strategisk miljøvurdering. Handleplanen for Store Vandskel, Rørbæk Sø, Tinnets Krat og Holtum Ådal øvre del har imidlertid et indhold, der ikke adskiller sig fra de oplysninger, som allerede er givet i de miljøvurderede Natura 2000-planer. Da

handleplanen ikke sætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser eller yderligere vil kunne påvirke internationalt udpegede naturbeskyttelsesområder væsentligt, er det kommunernes vurdering, at handleplanen ikke er omfattet af lov om miljøvurdering af planer og programmer.

Redegørelse for gennemførelse af seneste handleplan

De kommunale handleplaner for første planperiode har været gældende siden udgangen af 2012. Kommunen har i den mellemliggende periode arbejdet for at gennemføre den indsats, der blev beskrevet i Natura 2000-handleplanen for planperioden 2010-2015.

Nedenstående tabeller viser en oversigt over de realiserede, påbegyndte og planlagte projekter inden for Natura 2000-området.

Table 1. Følgende projekter er finansieret via kommunernes egne midler eller DUT-midler:

	Indsats	Kommunalt ejet	Privatejet
Hedensted Kommune	-	-	-
Ikast-Brande Kommune	Hegning, så areal kan afgræsses	-	1 ha etableret
	Bjørneklobekæmpelse med får	-	3,4 ha realiseret
Vejle Kommune	Hegning og afgræsning af habitatnatur	-	5 ha

Table 2. Følgende projekter er finansieret gennem landdistriktsmidler og er faciliteret af kommunerne:

	Indsats	Kommunalt ejet	Privatejet
Hedensted Kommune	Etablering af optimale vandstandsforhold	-	Hydrologiforundersøgelse gennemført i samarbejde med Vejle Kommune (5 ha)
Ikast-Brande Kommune	Oplyst om ordningen, pleje af græs- og naturarealer samt hegning.	-	40 ha
	Hegning. Afgræsning af tidvis våd eng, rigkær og kildevæld	-	30 ha planlagt
	Rydning til surt overdrev/tør hede	-	3,7 ha realiseret
	Rydning	-	1,7 ha planlagt
	Afbrænding	-	14 ha planlagt
Vejle Kommune	Etablering af optimale vandstandsforhold	-	Hydrologiforundersøgelse gennemført i samarbejde med Hedensted Kommune (57 ha)

Særligt for Ikast-Brande Kommune:

Ikast-Brande Kommune har afholdt et borgermøde i Ejstrupholm i begyndelsen af 1. planperiode for at informere lodsejere i Natura 2000-områderne om indholdet i handleplanerne. Alle lodsejere i områderne var indbudt og der var stor tilslutning til mødet. På kommunens hjemmeside findes generelle oplysninger om Natura 2000-områderne samt om NaturErhvervsstyrelsen plejeordninger, link [Natura 2000-områder - ikast-brande.dk](http://Natura2000-omrader-ikast-brande.dk)

I 1. planperiode har kommunen været i dialog med mange lodsejere i området. Primært for at oplyse ejere af plejekrævende arealer om plejemuligheder og dertilhørende plejeordninger. Der har også været kontakt til ejere med en igangværende plejeindsats for at sikre en videreførelse/ evt. forbedring af den eksisterende pleje.

Ikast-Brande Kommune har i den forbindelse tilbudt lodsejere, at stå som tilsagnshaver af diverse hegnings- og rydningsprojekter.

I forhold til etablering af ny natur, har kommunen fået en lodsejer til at rydde et tilgroet område på ca. 4 ha og afgræsse det. Det forventes at arealet bliver til tør hede eller surt overdrev.

Der er også sløjfet en markvandingsboring, så vandet forventes at løbe ud i nogle af kildevældene i stedet for ud i Holtum Å

Tablet 3. Der er iværksat følgende Life-projekter:

Hedensted Kommune	-
Ikast-Brande Kommune	-
Vejle Kommune	Dragon-Life – sikring af levesteder for padder – gennemført Life Heder – hedepleje på værdifulde arealer med hede - afslag

Ud over de ovennævnte indsatser har kommunen søgt at gennemføre Natura 2000-handleplanen gennem følgende tiltag:

Hedensted Kommune har informeret lodsejere pr. brev om Natura 2000-planen og tilskudsmuligheder til rydning og afgræsning på relevante naturarealer langs Gudenåen nord mellem Tørring og Hammer.

Hedensted Kommune har indgået hegnings- og græsningsaftaler på arealer syd for Rørbæk Sø sammen med Ikast-Brande Kommune, som har haft dyreholder- og lodsejerkontakterne. Og Hedensted Kommune har faciliteret kontakten mellem lodsejer og dyreholder, i forbindelse med pleje af et mindre areal.

Behov for indsatser

Natura 2000-planen for Natura 2000-område nr. 76 Store Vandskel, Rørbæk Sø, Tinnets Krat og Holtum Ådal øvre del, beskriver de konkrete mål for indsatsen. Indsatsprogrammet og sammendrag af den statslige Natura 2000-plan kan ses i bilag 2, mens naturtyper og arter på udpegningsgrundlag fremgår af bilag 3. På baggrund af dette har kommunerne vurderet, at der er behov for nedenstående konkrete forvaltningstiltag. Hvor igangsatte indsatser fra handleplanen for planperioden 2010-2015 ikke er gennemført i sin helhed, indgår den udestående indsats i opgørelsen over behovet for konkrete forvaltningstiltag.

Tabel 4. Behov for forvaltningstiltag for naturtyperne*

Forventede forvaltningstiltag og metoder		Skøn over behov:		
		Igangværende indsats	Ny indsats	Samlet behov for indsats
Lysåbne naturtyper*	Rydning af uønsket opvækst		Op til 45,5 ha	Op til 45,5 ha
	Forbedring af hydrologi		Op til 12 ha	Op til 12 ha
	Græsning eller høslæt	86 ha	Op til 80 ha	Op til 166 ha
Skovnaturtyper med fredskovspligt**	Skovnaturtypebevarende drift og pleje			Ca. 25 ha
	Forbedring af hydrologi			< 5 ha
Sammenbinding af og ny habitatnatur***	Hede, rigkær, overdrev og egekrat****	4 ha	Op til 96 ha	Op til 100 ha

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne drifts- og plejeplaner. Se bilag 1.

** Indsatsen videreføres fra sidste planperiode da de vedtagende skovhandleplaner gælder i 12 år, dvs. perioden 2010-2021.

***I bilag 4 er der et kort, som viser potentielle områder for sammenbinding og ny habitatnatur.

****I overensstemmelse med fredning for Hærvejen og Rørbæk Sø

Tabel 5. Behov for forvaltningstiltag for arter ud over indsatser for naturtyper*

Forventede forvaltningstiltag og metoder	Skøn over behov:		
	Igangværende indsats	Ny indsats	Samlet behov for indsats
Restaurering af vandhuller		Op til 12 stk	Op til 12 stk

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne drifts- og plejeplaner. Se bilag 1.

Hedensted Kommune vil undersøge muligheden og behovet for at restaurere vandhuller hvor vandhullerne har moderat til ringe tilstand (12 stk.) eller etablere ekstensiv drift omkring dem for at sikre og forbedre levesteder for stor vandsalamander.

Indsatsen for bæklampret er opretholdelse af den frie dynamik og variation i Holtum Å, Skjern Å og Gudenåen, der alle har deres udspring inden for Natura 2000-området. Bæklampret forekommer i de 3 vandløb samt i deres tilløb. Generelt er der gode livsbetingelser for bæklampret i vandløbene i Natura 2000-området. Vedligeholdelsen af vandløbene er nænsom, og der findes både egnede gyde- og opvækstområder. Dog er der flere spærringer i vandløbene, som forhindrer den frie vandring for bæklampret. Disse problemer løses via vandplanerne. Det vurderes at fødegrundlaget for bæklampret er sikret via vandløbenes gode fysiske og biologiske kvalitet.

Indsatsen for stor vandsalamander sker ved sikring af eksisterende vandhuller og eventuel etablering af nye vandhuller. Derved etableres et netværk af ynglevandhuller, omgivet af skove og lysåbne arealer, hvor der findes egnede leve- og overvintringsmuligheder for arten. Behovet for restaurering af eksisterende vandhuller eller etablering af nye, kendes ikke på nuværende tidspunkt, men må bero på en konkret vurdering af vandhullernes tilstand.

Damflagermus trives bedst i områder, hvor der er søer og vandløb i forbindelse med skov og anden træbevoksning. Den fanger insekter i lysninger mellem træer og over vandløb og søflader. Indsatsen for damflagermus er derfor bevarelse af gamle træer omkring lysåbne arealer med søer og vandløb.

Odderen er knyttet til vand, hvori der er fisk. Desuden er odderen afhængig af en varieret vegetation langs søer og vandløb, hvor den kan skjule sig og leve uforstyrret. Indsatsen for odder sikres gennem både

opretholdelse og forbedring af den biologiske kvalitet i Natura 2000-områdets vandløb, søer og øvrige naturtyper i tilknytning til søer og vandløb.

Indsatser fordelt på aktør

I Natura 2000-planen indsatsprogram er der retningslinjer, hvor der er behov for en nærmere afklaring af, hvem der følger op på retningslinjerne, Det drejer sig om følgende retningslinjer:

1. Der sikres sammenhæng mellem forekomster af overdrev, hede og rigkær med henblik på at gøre arealet mere robust overfor pludselige hændelser for at mindske randpåvirkninger fra omkringliggende landbrugsarealer og for at bidrage til etablering af større driftsenheder.
2. Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden ved enten efterfølgende pleje eller periodevis rydning/skrælning/afbrænding.
3. Kommunen og offentlige lodsejere skal være særlig opmærksomme på tør hede og surt overdrev, som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

Det kan både være handleplanmyndighederne og offentlige lodsejere, der skal følge op på disse retningslinjer. Derfor angiver tabel 6 den aftalte opgavefordeling mellem handleplanmyndighederne og de offentlige lodsejere i Natura 2000-området.

Tabel 6 omfatter både private og offentlige arealer (inklusiv de offentlige arealer, hvor lodsejeren selv udarbejdet drifts- og plejeplan).

Tabel 6. Fordeling af opgaver mellem handleplanmyndighed og offentlige lodsejere

Indsats		Handleplanmyndighed			Offentlig lodsejer	Total
		Hedensted Kommune	Ikast-Brande Kommune	Vejle Kommune	Naturstyrelsen	
Ny habitatnatur	Hede, overdrev og egekrat*	-	-	op til 50 ha	-	Op til 50 ha
	Surt overdrev, tør hede og rigkær	-	0-11 ha	-	-	0-11 ha
	Surt overdrev og rigkær	Op til 45 ha	-	-	-	Op til 45 ha
Udvidelse af levesteder for arter	Restaurering af vandhuller	Op til 12 stk.	-	-	-	Op til 12 stk
	Nygravning af vandhuller	-	-	-	-	

*I overensstemmelse med fredning for Hærvejen og Rørbæk Sø

Vejle Kommune

Vejle Kommune skønner et behov for at udvide habitatnaturtyperne hede, overdrev og egekrat med op til 50 ha.

Ikast-Brande Kommune

Ikast-Brande Kommune har en igangværende græsning/høslæt på 85 ha. Kommunen skønner et behov for en ny indsats af græsning/høslæt på op til 66 ha.

Kommunen har en igangværende indsats om at etablere 3,7 ha surt overdrev, tør hede og rigkær.

Kommunen skønner et behov for en yderligere udvidelse af naturtyperne på op til 11 ha.

Hedensted Kommune

Hedensted Kommune skønner et behov for udvidelse af naturtyperne overdrev og rigkær på op til 45 ha.

Naturstyrelsen

Naturstyrelsen har oplyst, at styrelsen ikke har planer om at udvide arealer med habitatnatur og levesteder for arter.

Prioritering af den forventede indsats

Natura 2000-planerne 2016-2021 har fokus på:

- Rydning og naturpleje på især lokaliteterne Søskrænten og Brokbjerg Mose i Vejle Kommune
- Realisering af hydrologiundersøgelse
- Etablering af ny natur/sammenbinding af natur i overensstemmelse med fredning for Hærvejen og Rørbæk Sø i Vejle Kommune
- Sikring af drift og pleje på habitatnatur
- Undersøgelse af muligheden og behovet for at restaurere vandhuller som levesteder for stor vandsalamander
- Etablering af ny natur/sammenbinding af natur

Prioriteringen af den forventede forvaltningsindsats i planperioden skal ske på baggrund af opgørelsen af behovet for konkrete forvaltningstiltag (se tabel 4 og 5). Den nedenstående prioritering vil således afspejle den forventede tidsfølge af indsatsen i forbindelse med de konkrete forvaltningstiltag.

Generelt tages afsæt i prioriteringsmetoden 'Brandmandens lov', synergi mellem fredning, samt mulighed for frivillige aftaler med lodsejere.

Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse

Det er Ikast-Brande, Hedensted og Vejle Kommunerens hensigt at planlægge og udføre projekterne som vist i tabel 7, og i den forbindelse tager kommunerne en række initiativer for at inddrage lodsejere og andre interessenter i projekterne.

Tabel 7 viser kommunernes plan for interessentinddragelse, men der kan ske ændringer hvis det ønskes af lodsejerne, eller hvis andre forhold taler for det.

Tabel 7. Forventet plan for interessentinddragelse

Projekt navn	Initiativ	Tidsplan	Kommune
Orientering af Miljøforum om projektstatus	Kommunen afholder møder 2 gange årligt	Hele planperioden	Vejle Kommune
Smart Natura	Samarbejde og aktiv lodsejerinddragelse skal sikre en smidig og omkostningseffektiv drift og pleje af naturområderne	Hele planperioden	Vejle Kommune
Møde i dialogforum	Kommunen afholder møde 4 gange årligt	Hele planperioden	Ikast-Brande Kommune
Hjemmeside	Orienterer om tilskudsordninger	Årligt	Hedensted Kommune
Orientering af Grønt Råd om projektstatus	Kommunen afholder møder	Ad hoc	Hedensted Kommune
Samarbejde med landbrugskonsulenter	Direkte henvendelse til lodsejere	Hele planperioden	Hedensted Kommune

Projekterne gennemføres ved frivillige aftaler, og derfor er det i mange tilfælde ikke på nuværende tidspunkt muligt at beskrive hvornår projekterne fysisk bliver udført. Kommunen vil i hvert enkelt tilfælde sørge for, at relevante interessenter bliver inddraget.

Særligt for Ikast-Brande Kommune:
Indsats i forhold til lodsejere:

Efter handleplanerne er endeligt vedtaget udsendes et brev til alle lodsejere i Natura 2000-området. Brevet er tænkt som en reminder til ejerne om det særlige fokus, der er på naturarealerne inden for Natura 2000-områderne samt oplysning om de muligheder, der er for at søge støtte til naturforbedrende tiltag. Det er kommunens erfaring at lodsejere efterspørger information, der vedrører netop deres arealer og derfor har vi valgt denne individuelle tilgang i stedet for fx at afholde borgermøder.

Derudover vil kommunen løbende igennem 2. planperiode fortsætte den faciliterende indsats over for lodsejere, der er igangsat i 1. planperiode. Indsatsen beror på kontakt til ejere i området og tilbud om besigtigelse af områderne sammen med ejere. Kommunen stiller sig til rådighed som tovholder på både store og små plejeprojekter, der er i tråd med retningslinjerne for Natura 2000-områderne og står som tilsagnshaver på ansøgte projekter, hvis lodsejer ønsker det.

Indsats i forhold til øvrige interessenter:

I kommunalt regi har Ikast-Brande Kommune et "grønt forum", hvor vi i løbet 2. planperiode vil indbyde landbruget, jægerne og øvrige grønne organisationer til en dialog om, hvordan vi bedst muligt drager nytte af hinandens kompetencer og ressourcer. På møderne vil vi også sætte fokus på den interessekonflikt, der måtte være imellem forskellige brugere af områderne, fx jagt versus afgræsning

Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner

Natura 2000-området består af to adskilte habitatområder, H65 og H235. Natura 2000-området har et areal på i alt 2.389 ha fordelt på 2.221 ha fra H65 Store Vandskel, Rørbæk Sø og Tinnets Krat og på 168 ha fra H235 Holtum Ådal øvre del.

Habitatområdet H65, Store Vandskel, Rørbæk Sø og Tinnets Krat, ligger tæt på israndslinien.

Inden for området findes Naturstyrelsens arealer alene i området: Store Vandskel, Rørbæk Sø og Tinnets Krat. Styrelsens arealer omfatter vandløb, kilder, kildevæld, våd og tør hede, rigkær samt overdrev. Mange af overdrevene var, da Naturstyrelsen erhvervede dem, tilplantet med rødgran, der senere er blevet fældet. Naturstyrelsens arealer udgør ca. 430 ha af de i alt knap 2.400 ha som området dækker.

Tabel I: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		
	naturtype	Total
7230	Rigkær	16,0
7220	Kildevæld	2,5
6410	Tidvis våd eng	11,4
7140	Hængesæk	0,9
4030	Tør hede	63,7
6230	Surt overdrev	109,9
Hovedtotal		204,5

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkret følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Der sikres sammenhæng mellem forekomster af overdrev, hede og rigkær med henblik på at gøre arealet mere robust overfor pludselige hændelser for at mindske randpåvirkninger fra omkringliggende landbrugsarealer og for at bidrage til etablering af større driftsenheder.
- Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden ved enten efterfølgende pleje eller periodevis rydning/skrælning/afbrænding.
- Naturstyrelsen vil være særlig opmærksom på tør hede og surt overdrev, som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

Indsats for de lysåbne naturtyper

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for de lysåbne naturtyper på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i de følgende tabeller.

Tabel II: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
		Naturtype	Målsætning	Total
Eksisterende habitatnatur	7220	Kildevæld	Sikring af naturtypen	2,5
	4030	Tør hede	Sikring af naturtypen	14,9
			Naturtypebevarende pleje	50,0
	6230	Surt overdrev	Naturtypebevarende pleje	105,1

	7230	Rigkær	Sikring af naturtypen	10,7
			Naturtypebevarende pleje	4,3
	7140	Hængesæk	Sikring af naturtypen	0,9
	6410	Tidvis våd eng	Naturtypebevarende pleje	11,4

Tabel III: Planlagte løbende plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	7220	Kildevæld	Rydning af opvækst	Eksisterende	1,0
			Græsning	Eksisterende	1,7
			Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	0,2
	4030	Tør hede	Rydning af opvækst	Eksisterende	8,3
			Græsning	Eksisterende	51,4
			Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslåede	Eksisterende	7,8
			Slæt - d.v.s. med fjernelse af det afslåede	Eksisterende	2,7
	6230	Surt overdrev	Rydning af opvækst	Eksisterende	0,5
			Græsning	Eksisterende	104,6
	7230	Rigkær	Rydning af opvækst	Eksisterende	9,3
			Græsning	Eksisterende	10,6
	7140	Hængesæk	Rydning af opvækst	Eksisterende	0,9
			Græsning	Eksisterende	0,2
	6410	Tidvis våd eng	Græsning	Eksisterende	11,4

Særlig indsats for arter

Plejen af områdets lysåbne naturtyper vil samtidig tilgodese en række arter på udpegningsgrundlaget.

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at:

- Naturtilstanden for naturtyper og for levesteder i tilstandsklasse I eller II er stabil eller i fremgang, mens tilstanden for naturtyper og arters levesteder, i tilstandsklasse III-V er i fremgang.
- Det samlede areal af naturtyper og levesteder er stabile eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det.
- Naturtilstanden for naturtyper og arter uden tilstandsvurderingssystem opnår gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af levestederne for de udpegede arter stabiliseres eller øges, således at der er grundlag for tilstrækkelige egnede yngle- og fourageringsområder for arterne.

Bilag 2: Indsatsprogram

Indsatsprogram

Opfyldelsen af habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivernes krav om gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som direktiverne omfatter, er en opgave, som strækker sig over flere planperioder. Det er derfor nødvendigt at prioritere indsatsen i den enkelte planperiode, således at det sikres, at Danmark efterlever de EU-retlige forpligtelser, og der kan etableres en sammenhæng mellem indsats og tilgængelige virkemidler. Den nationale prioritering af indsatsen i 2. planperiode sigter på, at den planlagte og igangsatte indsats i 1. planperiode fastholdes og afsluttes, og der tages hånd om særligt truede naturtyper og arter, samt at der påbegyndes en strategisk indsats for langsigtet at sikre den nødvendige pleje af de lysåbne naturarealer. Indsatsen fra de gældende planer 2010-15 videreføres. Hvis den forudsatte indsats for planperioden 2010-15 ikke er gennemført, når de kommunale handleplaner for 2. planperiode træder i kraft, forudsættes det, at den allerede igangsatte indsats færdiggøres i 2. planperiode, med mindre den udestående indsats vil være i strid med nærværende plan.

Nedenstående retningslinjer for indsatsen er opbygget efter mål- og rammestyringsprincippet, således at den statslige plan fastlægger de krav til indsatsen i planperioden, der er nødvendige for at sikre nationalt besluttede prioriteringer.

Indsats til bedring af vandkvaliteten i overflade- og grundvand gennemføres som led i vandplanlægningen, ligesom reduktion af kvælstofdeposition sker gennem husdyrgodkendelsesloven og generelle tiltag til at mindske luftforureningen, og er således ikke en del af Natura 2000-planens indsatsprogram.

Retningslinjerne er opdelt i generelle retningslinjer, der gælder for alle områder og specifikke retningslinjer for det enkelte Natura 2000-område. Til gennemførelse af planerne stiller staten en række virkemidler til rådighed, ligesom det forudsættes, at kommunerne i mindre omfang bidrager økonomisk.

Områdets fredskovpligtige skovnaturtyper er omfattet af retningslinjer i Natura 2000-planen 2010-15 og videreføres i denne plan.

Generelle retningslinjer

1. Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for det enkelte Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.
2. Der arbejdes for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje.
3. Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets arter.
4. Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper.
5. Hydrologiprojekter finansieret via landdistriktsprogrammet, igangsatte Life-projekter og udvidelse/sikring af levesteder fra Natura 2000-planen 2010-15 afsluttes.
6. For skovnaturtyper skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. I særlige tilfælde kan permanent ophør af drift (urørt skov) være nødvendig for at opfylde direktivforpligtelsen.
7. Indsatser gennemført i 1. planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.

Områdespecifikke retningslinjer

1. Der sikres sammenhæng mellem forekomster af overdrev, hede og rigkær med henblik på at gøre arealet mere robust overfor pludselige hændelser for at mindske randpåvirkninger fra omkringliggende landbrugsarealer og for at bidrage til etablering af større driftsenheder.
2. Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden ved enten efterfølgende pleje eller periodevis rydning/skrælning/afbrænding.
3. Kommunen og offentlige lodsejere skal være særlig opmærksomme på tør hede og surt overdrev, som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

Det er en fælles opgave for kommuner og offentlige lodsejere at aftale nærmere på hvilke arealer og i hvilke kommuner, den konkrete indsats skal foregå.

Bilag 3: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag

Tabel 8. Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget

Udpegningsgrundlag for Habitatområde H65

Naturtype nr.	Naturtype navn	Handleplanmyndighed				I alt* ha
		Hedensted Kommune	Ikast-Brande Kommune	Vejle Kommune	Naturstyrelsen	
3130	Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden	-	-	<1		
3140	Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger	-	-	<1		
3150	Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks	1,9	-	2		
3160	Brunvandede søer og vandhuller	-	-	-		
3260	Vandløb med vandplanter	-	-	-		
4010	Våde dværgbuskesamfund med klokkelyng	-	-	3		
4030	Tørre dværgbuskesamfund (heder)	-	69,1	80		
5130	Enekrat på heder, overdrev eller skrænter	-	1,8	<1		
6230	*Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund	3,9	31,4	20		
6410	Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop	0,1	1,4	2		
7140	Hængesæk og andre kærsamfund dannet i flydende vand	0,3		3		
7220	*Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand	0,6	1,3	4		
7230	Rigkær	10,5	0,5	15		
Lysåbne naturtyper i alt*		17,8	105,5	130		
9110	Bøgeskove på morbund uden kristtorn	0,1	<0,1	1,3	8	9,4
9130	Bøgeskove på muldbund	-				
9190	Stilkegeskove og – krat på mager sur bund	1,6	5	5,3	16	27,9
91D0	Skovbevoksede tørvemoser	1,5		6,3	7,8	15,6

91E0	*Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld	1,8	2	4,8	3,6	
Skovnaturtyper i alt*		5,0	7	17,7	35,4	

* Omfatter ikke offentlige arealer hvor ejeren gennemføre Natura 2000-planen i egen drifts og plejeplan.

Arter på udpegningsgrundlaget for H65.

1096	Bæklampret (<i>Lampetra planeri</i>)
1166	Stor vandsalamander (<i>Triturus cristatus</i>)
1318	Damflagermus (<i>Myotis dasycneme</i>)
1355	Odder (<i>Lutra lutra</i>)

Udpegningsgrundlag for Habitatområde H235

Naturtype nr.	Naturtype navn	Handleplanmyndighed		I alt* ha
		Ikast-Brande Kommune	Naturstyrelsen	
3140	Kalkrige søer og vandhuller med kransålgler			
3150	Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks			
3260	Vandløb med vandplanter			
6230	* Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund	13,2		13,2
6410	Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop	9,7		9,7
7220	*Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand	1,5		1,5
7230	Rigkær	17,3		17,3
Lysåbne naturtyper i alt*		41,7		41,7
9190	Stilkegeskove og –krat på mager sur bund	3,2	9	12,2
91D0	* Skovbevoksede tørvemoser	<1		<1
Skovnaturtyper i alt*		3,7	9	12,7

Arter på udpegningsgrundlaget for H235

1096	Bæklampret (<i>Lampetra planeri</i>)
1355	Odder (<i>Lutra lutra</i>)

Der er foretaget en kortlægning og tilstandsvurdering af følgende naturtyper i Natura 2000-området:

